

Märthen Gunnarsson

Översyn av bidragen till ideell sektor

I enlighet med beslut i kommunstyrelsen 2008-11-03 har en översyn av de bidrag som kommunen ger till ideell sektor gjorts. Slutsatserna redovisas här, samt i separat förslag till bestämmelser för stöd till föreningar i Täby kommun.

I Täby kommun finns en tydlig ambition att samverka med den ideella sektorn. Det finns inskrivet i verksamhetsplanen för flera verksamheter, och en central funktion har inrättats för att koordinera och uppmuntra samverkan. Det ekonomiska stödet till föreningar är en del i det stöd kommunen ger för att skapa förutsättningar för ett fritt och levande föreningsliv. Men det finns även andra former av stöd som är värt att lyfta fram, och som kommer ännu fler föreningar till godo än det ekonomiska stödet. I förslaget till nya bidragsbestämmelser flyttas fokus från att enbart handla om ekonomiska bidrag till att handla om stöd i en bredare bemärkelse.

De tidigare bestämmelserna har även präglats av det ”inifrån-och-ut”-tänkande, som i många fall råder i de kommunala verksamheterna. Det nya förslaget utgår istället från perspektivet utifrån och in, där kommunen talar med en röst. En förening ska inte behöva ta ställning till om de är en social förening, kulturförening eller något däremellan. De söker helt enkelt bidrag som förening, av Täby kommun, och det är sedan upp till beredningen inom kommunorganisationen att avgöra vilken pott som är tillämplig.

Allmänt stöd

Det allmänna stödet till föreningar har alla föreningar rätt att ta del av, oavsett om de tillhör prioriterade grupper eller inte. Stödet är inte av ekonomisk karaktär, utan olika tjänster som kommunen tillhandahåller för att underlätta för föreningslivet i kommunen.

- Det föreningsregister som beslutades om av KS 2008-11-03 lanseras under hösten 2009, och erbjuder plats för alla föreningar som uppfyller vissa grundkrav.
- På den nya hemsidan för Täby kommun som ska lanseras i början av 2010 finns en evenemangskalender där såväl föreningar som andra aktörer kan marknadsföra sina evenemang.
- Koordinatören för ideell sektor arbetar mot föreningar generellt, och kan hjälpa alla föreningar eller blivande föreningar efter deras behov. Koordinatören ansvarar även för att förse föreningar med relevant information från kommunen.

- Lokalbokningen är tillgänglig för samtliga föreningar, även om olika taxor gäller beroende på föreningens verksamhet och målgrupp.
- Den gruppförsäkring kommunen har för sina anställda är utformad så att den även täcker personer som utför ideellt arbete på uppdrag av eller i samarbete med kommunen.
- Såväl idrotts- och föreningsservice som koordinatorm för ideell sektor genomför ibland utbildningsinsatser som kan komma föreningslivet till godo.

Aktivitetsbidragen

Precis som tidigare är barn, ungdomar och personer med funktionsnedsättning särskilt prioriterade grupper. Utredningen har prövat möjligheten att avskaffa aktivitetsbidragen och istället hitta en annan form för att stödja dessa grupper. Detta eftersom aktivitetsbidragen innebär mycket administration både för föreningarna och för handläggare i kommunen. Dessutom finns det de som hävdar att bidragen uppmuntrar till fusk. Slutsatsen är dock att någon form av volymbaserat bidrag till de prioriterade grupperna är nödvändigt – och att aktivitetsbidragen är den bästa formen att lösa detta. Vidare bedöms att fusket med nuvarande utformning är försvinnande litet. Den administrativa insatsen kan också minskas genom digitalisering, vilket redan är påbörjat.

Separera idrott från övriga barn- och ungdomsorganisationer

Med nuvarande regler utgår ett aktivitetsbidrag till föreningar som bedriver ledarledda sammankomster med barn och ungdomar. Bidraget består av ett fast belopp per sammankomst, och utbetalas i efterskott efter redovisning av antalet sammankomster. Den stora merparten av mottagarna av aktivitetsbidrag är idrottsföreningar, men även scouter, naturföreningar och vissa andra är berättigade till detta bidrag.

I en uppgörelse mellan kultur- och fritidsnämnden och de stora idrottsföreningarna beslutades att ett antal stora satsningar på idrottsanläggningar i Täby skulle göras. Som motprestation skulle dels nolltaxan för barn- och ungdomsverksamheter slopas, och dels skulle aktivitetsbidraget sänkas. Detta har genomförts, och flera av satsningarna står klara, andra är under planering.

Denna överenskommelse har någorlunda accepterats av idrottsrörelsen, även om det finns vissa föreningar som hävdar att de bara har drabbats, utan att få något tillbaka. Detta är dock en konsekvens som man kan argumentera för, genom att betrakta idrottslivet i Täby som en enhet, och att denna trots allt har gynnats. Då kan man också säga att det är rimligt att alla är med och betalar.

Desto svårare är det att argumentera för varför scouter, Svenska kyrkans unga, barnkörer och liknande ska vara med och betala för konstgräs, ishallar och omklädningsrum. Detta är snarare en konsekvens av uppgörelsen som förbisetts, och som bör betraktas som olycklig och inte önskvärd. Genom att separera idrottsföreningar från övriga barn- och ungdomsorganisationer när det gäller hanteringen och nivåsättningen av aktivitetsbidrag så slipper vi framöver detta problem, och kan ha en rimligare argumentation kring varför nivåerna ser ut som de gör.

Eftersom en sänkning av aktivitetsbidraget redan har genomförts för samtliga föreningar bör denna kvarstå, men i framtida diskussioner om förändring av nivåerna bör man diskutera de två grupperna var för sig.

Slopat grundbidrag för handikappföreningar

För att göra bidragssystemet tydligare föreslås att det grundbidrag som idag utgår årligen till handikappföreningar avskaffas, och att man istället höjer aktivitetsbidraget till samma föreningar. Utredningen har inte kunnat se att detta skulle drabba någon förening negativt, utan ser tvärtom att ett rent volymbaserat bidrag är det mest rättvisa och ger föreningarna incitament att bedriva mer verksamhet.

Vid bedömning av storleken på aktivitetsbidraget till handikappföreningar måste hänsyn tas till att dessa föreningar ofta bär på stora merkostnader jämfört med andra typer av föreningar.

Lokalbidrag

Frågan om lokalbidrag har i det närmaste lämnats oberörd i utredningen. I förslaget till bidragsbestämmelser är kriterierna i stort sett oförändrade jämfört med dagens bestämmelser.

Frågan hänger delvis ihop med en mer generell diskussion om principer beträffande föreningsdrift av anläggningar, och ansvarsfördelning för lokaler mellan kommunfastigheter och kultur och fritid. Det finns inom kultur och fritid långt gångna tankar kring hur lokalbidraget skulle kunna reformeras till ett hyresbidrag. Utredningen föreslår därför att kultur- och fritidsnämnden ger i uppdrag åt verksamhetsområdeschefen för kultur och fritid att presentera förslag på förändring av lokalbidragen.

Gemensam beredning

Ekonomiska bidrag till föreningar ges idag från både socialnämnden och kultur- och fritidsnämnden. Nämnderna har sina egna kriterier, ansökningsdatum och beredningar. För föreningar är det här många gånger förvirrande, och ett tydligt exempel på när vi inom kommunen har organiserat oss in-

ifrån och ut istället för tvärtom. I förslaget på nya regler föreslås en gemensam beredning och gemensamma ansökningsdatum för de två nämnderna. Beslut om utbetalning ska dock fortfarande tas i respektive nämnd, och de båda nämnderna budgeterar precis som förut för sin del av bidragen.

Fördelarna med detta upplägg är flera

- Det blir enklare för föreningarna när de helt enkelt söker bidrag från Täby kommun, utan att fundera över vilken nämnd de ska rikta sig till.
- Verksamheter som ligger i gränslandet mellan de båda nämndernas verksamhetsområde hamnar hos den gemensamma beredningen för prövning. Föreningen behöver inte själv ta ställning till vem man ska rikta ansökan till.
- De handläggande tjänstemännen inom respektive verksamhetsområde får en helhetsbild av vilka föreningar som tilldelas bidrag.
- Risken för dubbelansökningar elimineras, eftersom allt passerar samma beredning.

Handläggningen av stöd för sociala respektive kulturella insatser föreslås gå till som följer

- Ansökningar ska vara kultur- och fritidsnämnden tillhanda senast den 31 oktober, avseende nästkommande verksamhetsår.
- En arbetsgrupp med tjänstemän från kultur och fritid samt social omsorg går genom ansökningarna tillsammans, och föreslår en fördelning.
- Respektive nämnd tar ställning till tjänstemännens förslag.

Eftersom merparten av den verksamhet inom Täby kommun som riktar sig till föreningslivet och den ideella sektorn finns inom kultur och fritid är det rimligt att den samlade plattformen för stöd till sektorn finns där, och att det är dit ansökningarna riktas för att sedan fördelas inom kommunen.

Stöd för sociala insatser

Socialnämnden antog 2008-04-23 riktlinjer för prövning av ansökan om bidrag till den ideella sektorn. Utredningen föreslår att dessa riktlinjer utgår, för att istället ingå i det samlade förslaget till bestämmelser för stöd till föreningar i Täby kommun. Detta för att samla alla bidrag på ett och samma ställe och därigenom underlätta för föreningarna.

I kriterierna för ansökan föreslås också att större vikt läggs på den verksamhet man söker pengar för, snarare än föreningens karaktär och generella inriktning. Detta för att öppna för föreningar som normalt inte ägnar sig åt social verksamhet att starta eller driva särskilda projekt av social karaktär. Därmed bör man även stryka klausulen om att föreningar som får annat stöd från kommunen diskvalificeras från stödet för sociala insatser, då en förening mycket väl kan uppbära aktivitetsbidrag för sin barn- och ungdoms-

verksamhet och samtidigt ta emot särskilt stöd för ett projekt inom det sociala området.

Stöd för kulturella insatser

Sedan flera år tillbaka är det i stort sett samma föreningar som får bidrag för kulturella insatser. Flera av dem är också i stor utsträckning beroende av sina bidrag. Man skulle kunna beskriva det som att marknaden för kommunalt stöttade kulturföreningar i Täby är mättad – om en ny förening vill ta del av stödet så sker det på bekostnad av andra. Den situationen är naturligtvis inte önskvärd, då kultur- och fritidsnämnden gärna vill ge möjlighet för nya aktörer inom kulturområdet att etablera sig i kommunen. Mot bakgrund av denna situation genomfördes den 3 september en workshop där representanter från kulturföreningarna bjöds in. Under några timmar fick de agera kommundienstmän, och fördela en fiktiv pott pengar till ett antal fiktiva föreningar. Övningen och den efterföljande diskussionen gav bra underlag för att hitta en modell som bör kunna fungera framöver.

I de nya riktlinjerna slås det fast att bidragets storlek ska ställas i relation till vad kommunens invånare faktiskt får ut av verksamheten. Detta för att undvika att föreningar får bidrag mer av gammal tradition än för att de faktiskt tillför något till invånarna. I riktlinjerna står också att särskild hänsyn ska tas till svårigheten att etablera nya verksamheter, vilket kan innebära att nya verksamheter ibland prioriteras framför mer etablerade som kanske har möjlighet att finansiera sig själva.

Förändringar av bidragen till kulturföreningar är en känslig fråga, som för många föreningar kan vara det avgörande för att överhuvudtaget kunna bedriva verksamhet. Utredningen föreslår därför att man vid handläggningen av dessa ansökningar träffar de berörda föreningarna antingen i grupp eller enskilt för att ge ett personligt bemötande och försäkra sig om att eventuella förändringar gentemot tidigare år är förankrade och motiverade.

Arrangemangsstöd

Kriterierna för arrangemangsstöd är i stort sett oförändrade. Utredningen vill däremot betona vikten av att dels marknadsföra det här stödets existens, och dels att stödet kan och bör användas även för relativt små arrangemang. Det går att göra stora insatser för små pengar, och sådana initiativ bör uppmuntras.

Särskilt bidrag

Det särskilda bidraget är precis som tidigare ett bidrag som finns för att täcka de extraordinära kostnader som ibland kan uppstå hos föreningar. Det kan handla om en investering som kommer att tillföra mycket till kommu-

nens invånare, men som är svår för föreningen att täcka med egna medel. Det kan också handla om enskilda projekt, fortbildning eller andra satsningar. Vid bedömning av ansökningar ska särskild vikt läggas vid hur bidraget används för att komma kommuninvånarna till godo.

Fri pott

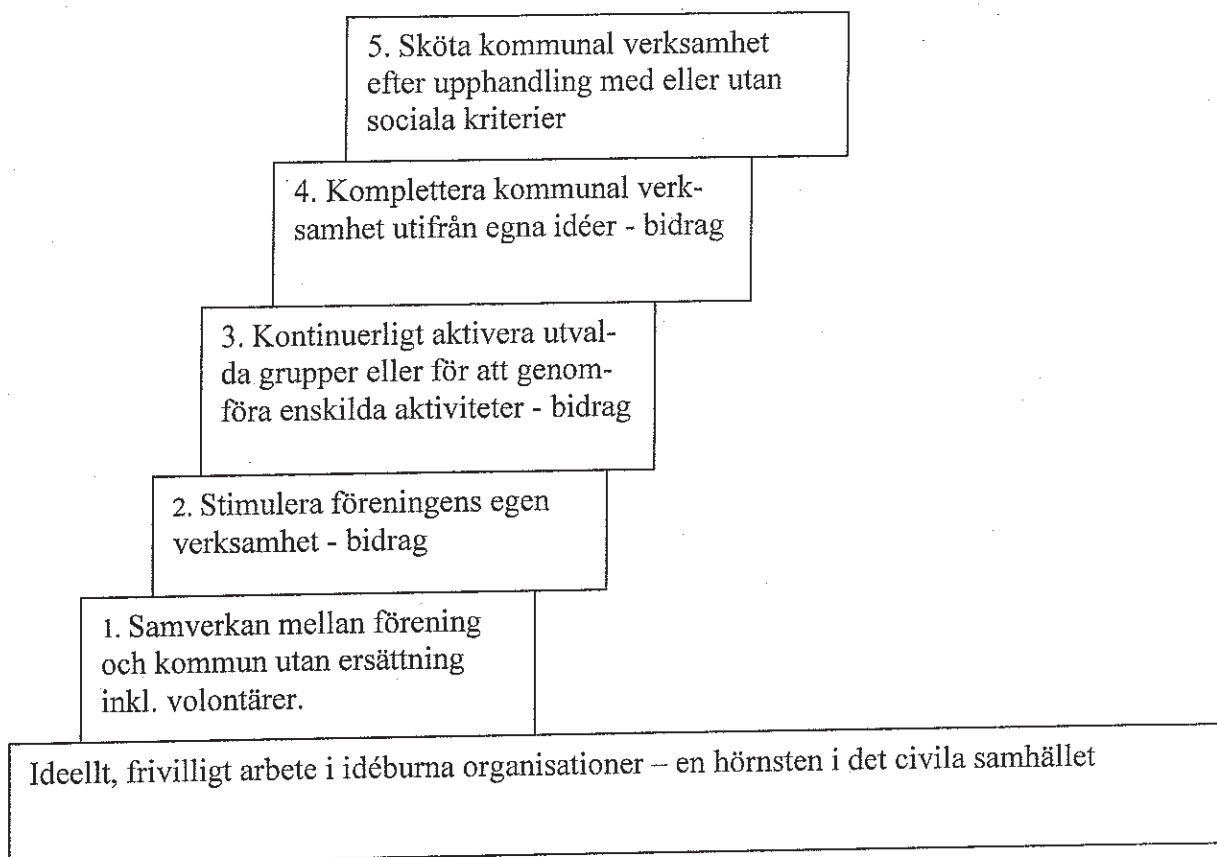
Under innevarande år har ett glapp i bidragssystemet aktualiserats. En person hörde av sig till kommunen och berättade att hon på frivillig basis höll i sångstunder på ett äldreboende i kommunen. Hon frågade nu om det fanns pengar att söka för att kunna köpa in några sångböcker. Summan det handlade om var några hundralappar, men efter att ha tröskat runt i systemet några varv blev svaret att det inte fanns något bidrag som passade in.

Det är i många fall ett rimligt krav att man ska tillhöra en förening för att söka bidrag. Detta för att inte enskilda personer ska sko sig på kommunens bekostnad, och för att försäkra sig om att det finns demokratiska principer bakom de projekt som kommunen ger sitt stöd. Dock måste vi förhålla oss till att många viktiga ideella insatser i kommunen utförs av privatpersoner som på eget initiativ ser ett behov och tillgodoser det. Vi vet också att det finns grupper – särskilt bland unga – som föredrar andra sätt att organisera sig än genom föreningar. Det stöd som dessa individer kan efterfråga är ofta väldigt litet rent ekonomiskt, men kan göra väldigt stor skillnad.

Med den fria potten som föreslås i bidragsbestämmelserna öppnar vi för enskilda personer att ansöka om stöd för sådant som i övrigt ligger i linje med det som föreningsbidragen kan stötta, och som på ett eller annat sätt kommer medborgarna till del. Ansökningarna begränsas till max 5 000 kronor per ansökan, och varje sökande kan bara söka en gång per år. För att göra handläggningen så kort och enkel som möjligt föreslås att beslut om bidrag läggs på delegation till enhetschefen för kultur och fritid.

I gränslandet mellan samverkan och upphandling

När kommunen samverkar med den ideella sektorn hamnar man ibland i ett gränsland som kan vara svårt att hantera. Det kan ibland vara svårt att identifiera vad som är en fri föreningsverksamhet som stötts med kommunala bidrag och vad som är uppdragsverksamhet utförd av förening, och som kanske ska upphandlas. Bengt Eliasson i Botkyrka kommun har presenterat en bra modell för att se de olika nivåer som kan förekomma i relationen mellan kommun och föreningar.

Ibland kan också verksamhet som börjar på en nivå i trappan så småningom utvecklas och hamna på annan plats i trappan, vilket man bör vara vaksam på. I arbetet med utredningen har ett antal befintliga samarbeten med ideella organisationer identifierats som hanteras utifrån fel trappsteg, och där samarbetet och avtal kring detta bör ses över.

Täby Vikingaskeppslag

Täby kommun äger båten Viking plym. Den ideella föreningen Täby Vikingaskeppslag har till uppgift att sköta om båten, samt se till att den används i olika sammanhang som kan marknadsföra kommunen. Idag söker de varje år bidrag för kulturella insatser. Detta är en inte helt lyckad lösning, då de inte kan hanteras på samma sätt som övriga sökande. När exempelvis symfoniorkestern söker samma bidrag kan vi överväga att ge dem bidrag eller att avslå. Vikingaskeppslaget däremot kan vi bara bevilja, eftersom vi äger båten och har ett avtal med dem om att sköta den. Utredningen föreslår att båtens förvaltning flyttas till kommunfastigheter, och att ett nytt avtal upprättas mellan kommunfastigheter och föreningen för att försäkra sig om att skötsel av båten kan fungera på ett tillfredställande sätt. Koordinatören för ideell sektor bör driva processen mot ett nytt avtal tillsammans med kommunfastigheter, och i samråd med kommunjuristen.

Kvinnojouren

Verksamheten med kvinnojourer bedrivs av en ideell förening. Verksamheten är dock lagstadgad, och Täby kommun kan inte avhända föreningen det stöd de årligen får för att bedriva sin verksamhet. Ändå stöttas verksamheten idag inom ramen för det bidrag för sociala insatser som socialnämnden ger ut. Utredningen föreslår att socialnämnden får i uppdrag att i sin budget separera detta bidrag från övriga bidrag, för att vara tydlig med att skilja på det som prövas år från år och det som är mer att betrakta som en löpande verksamhet. Avtalet med föreningen bör samtidigt ses över. Koordinatorm för ideell sektor bör driva processen mot ett nytt avtal tillsammans med socialnämnden, och i samråd med kommunjuristen.

Röda Korsets fixargrupp

Helt nyligen sa socialnämnden upp det avtal kommunen haft med Röda Korset om att driva en fixargrupp. Bakgrunden är att kommunjuristen bedömt att avtalet kanske strider mot LOU, och att verksamheten bör upphandlas. Förfarandet är ett typexempel på när en i övrigt uppskattad verksamhet som drivs av ideella krafter plötsligt blir svår att hantera för kommunorganisationen. Frågan är också av principiell vikt, då den här typen av samarbeten är något som kommunen vill se mer av. Vi måste bara hitta bra lösningar för att genomföra dem. Utredningen föreslår att koordinator för ideell sektor tillsammans med kommunjuristen och representanter för socialnämnden tittar närmare på ärendet för att hitta en lösning som också kan stå som modell för framtida liknande samarbeten.

Karby gård

En stor del av de bidrag för kulturella insatser som betalas ut av kultur- och fritidsnämnden går till verksamheten på Karby gård. Den verksamheten är mycket tätt sammankopplad med kommunorganisationen, och delar av det kan närmast beskrivas som någon form av semikommunal verksamhet. Även i detta fall bör bidraget till Karby lyftas ur den pott som fördelas mellan övriga föreningar, och särskilt avtal bör upprättas. Koordinatorm för ideell sektor bör driva processen mot ett nytt avtal tillsammans med kultur- och fritidsnämnden, och i samråd med kommunjuristen.

Avskaffat vänortsbidrag

I nuvarande bestämmelser för bidrag till föreningar finns vänortsbidrag som kan lämnas vid ungdomsutbyte med motsvarande organisation i någon av kommunens vänorter. Detta bidrag har inte ansökts om på flera år. Att varje år reservera pengar i budget för detta bidrag är onödigt, och istället bör man utforma bidragen så att om någon söker för ungdomsutbyte med en ort – vänort eller inte – så kan detta prövas inom ramen för särskilda bidrag.

Tanken med vänorter, som skolklasser kunde brevväxla med och föreningar genomföra utbyten med, uppstod i en tid när kontakter med omvärlden var krångligare och mer exotiska än de är idag. I en allt mer globaliserad värld, där varje skolbarn via nätet kan kommunicera i realtid med andra barn oavsett hemort, blir utbyten med vänorter inte längre attraktiva.

Utredningen föreslår därför att vänortsbidraget avskaffas, och att den summa som avsätts för detta istället tillförs de övriga bidragen.

Planeringsavdelningen
Mårthen Gunnarsson
08-5555 93 49
marthen.gunnarsson@taby.se

Dnr KFN 63/2009-50

Förslag till bestämmelser för stöd till föreningar i Täby kommun

Innehåll:

1. Allmänna bestämmelser:

Berättigade till stöd
Ny förening
Definitioner

2. Allmänt stöd:

Föreningsregister
Evenemangskalender
Koordinator
Lokalbokning
Information/kopiering
Försäkring
Utbildningsstöd

3. Bidrag till prioriterade grupper:

Aktivitetsbidrag – idrott för barn och ungdom
Aktivitetsbidrag – övriga barn och ungdom
Aktivitetsbidrag – handikappföreningar

4. Lokalbidrag

5. Samverkansbidrag:

Stöd till sociala insatser
Stöd till kulturella insatser
Arrangemangsstöd
Särskilt bidrag
Fri pott

6. Ansökningstider och blanketter

7. Allmänna villkor för bidragsutbetalning